

การศึกษาสภาพ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
AN ANALYSIS OF NEEDS AND DEVELOPMENT GUIDELINES FOR THE EARLY CHILDHOOD
EDUCATION CURRICULUM B.E.2568 IN PILOT SCHOOLS IN PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA

วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง

Wacharapatr Techawattanasiridumrong

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

E-mail: ananxisu163@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ 2) ประเมินความต้องการจำเป็น และ 3) พัฒนาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้การวิจัยผลานวิธี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 45 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และ ครูปฐมวัย จำนวน 75 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบมีระบบ รวมทั้งสิ้น 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามเพื่อการวิจัย และ 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร 3. การประเมินแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ในสถานศึกษานำร่องจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก โดยมีข้อเสนอแนะสำคัญดังนี้ 1) จัดเวิร์กชอปหรือ PLC ให้ครูและผู้บริหารร่วมออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องบริบทท้องถิ่นและเป้าหมายหลักสูตร 2) อบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูทุกคนในสถานศึกษานำร่อง เพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องเป้าหมาย ความสามารถ และพัฒนาการเด็ก 4 มิติ 3) พัฒนาชุดกิจกรรมต้นแบบที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่นและยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง 4) จัดประชุมหรืออบรมผู้ปกครองให้เข้าใจหลักสูตรใหม่ และบทบาทในการสนับสนุนลูก และ 5) พัฒนาระบบติดตามและประเมินผลที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับระดับปฐมวัย

คำสำคัญ : สภาพปัจจุบัน , สภาพที่พึงประสงค์ , ความต้องการจำเป็น , การศึกษาปฐมวัย ,
แนวทางการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัย

*Received June 2, 2025; Revised July 6, 2025; Accepted July 13, 2025

Abstract

This research aims to: 1) Study the current state and desired state, 2) Assess the needs and necessities, and 3) Develop guidelines for the development of the 2568 BE Early Childhood Education Curriculum in pilot schools in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The research used a mixed-methods approach, with a sample group of 120 participants, consisting of 45 school administrators selected through purposive sampling and 75 early childhood teachers selected through systematic random sampling. The research instruments included 1) a questionnaire for research purposes and 2) a structured interview. Statistical methods used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and the adjusted importance index for determining the priority of needs. The findings revealed that: 1) The overall current state was at a high level, while the desired state was at the highest level, 2) The necessary needs for the development of the 2568 BE Early Childhood Education Curriculum in pilot schools in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province were found to be highest in the areas of curriculum design and development, knowledge and understanding of the curriculum, curriculum implementation, involvement of stakeholders, and curriculum management, and 3) The evaluation of the development guidelines for the 2568 BE Early Childhood Education Curriculum in the pilot schools showed that the appropriateness was at the highest level and the feasibility was at a high level. The key recommendations include: 1) Organizing workshops or PLCs for teachers and administrators to jointly design a curriculum that aligns with the local context and curriculum goals, 2) Conducting workshops for all teachers in pilot schools to enhance understanding of child development, competencies, and 4-dimensional child development, 3) Developing prototype activity sets focusing on play-based learning with children at the center, 4) Organizing meetings or training for parents to understand the new curriculum and their role in supporting their children, and 5) Developing a flexible and appropriate monitoring and evaluation system for early childhood education.

Keywords: Current Situation , Desired Situation , Needs Assessment , Early Childhood Education , Development Framework for the Early Childhood Education Curriculum

บทนำ

การศึกษาปฐมวัยนับเป็นช่วงเวลาสำคัญในการวางรากฐานชีวิตให้กับเด็ก เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่สมองมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วที่สุด เด็กจะมีความสามารถในการเรียนรู้ ซึมซับข้อมูล และพัฒนาทักษะต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมในช่วงวัยนี้จึงมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างพัฒนาการทั้งด้านสุขภาวะทางกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และสติปัญญา โดยเฉพาะทักษะพื้นฐาน เช่น ความอยากรู้อยากเห็น การแก้ปัญหาเบื้องต้น และความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะที่ส่งผลต่อความสำเร็จในอนาคต (UNESCO, 2021) นอกจากนี้ การศึกษาปฐมวัยยังเป็น

กลไกสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และส่งเสริมความเสมอภาคทางโอกาสให้แก่เด็กทุกคน (Rattanamongkol & Srisuwan, 2018)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยควรได้รับการออกแบบโดยยึดหลักการพัฒนาของเด็กอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการของนักวิชาการหลายท่าน เช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget ซึ่งอธิบายว่า เด็กในช่วงอายุ 2-7 ปี อยู่ในช่วงพัฒนาการที่เรียกว่า “ระยะก่อนใช้เหตุผลอย่างเป็นรูปธรรม” (Preoperational Stage) ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดผ่านการเล่น การเลียนแบบ และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม (Piaget, 1952) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้จึงควรส่งเสริมให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง และสร้างความเข้าใจด้วยตนเองจากการสำรวจและทดลอง นอกจากนี้ทฤษฎีของ Vygotsky เกี่ยวกับ “เขตพัฒนาการใกล้ชิด” (Zone of Proximal Development: ZPD) ยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของบทบาทของครู เพื่อน และผู้ดูแลในการเป็น “ผู้ชี้แนะ” หรือ “ผู้สนับสนุน” (Scaffolding) ให้เด็กสามารถพัฒนาได้เกินกว่าระดับที่สามารถทำได้ด้วยตนเอง (Vygotsky, 1978) แนวคิดนี้ได้รับการยืนยันจากงานวิจัยในสังคมศึกษาปริทรรศน์ที่เน้นบทบาทของครูในการสนับสนุนพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ (Thongsuk & Saengpetch, 2020)

ในบริบทของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นเมืองมรดกโลกที่มีความโดดเด่นทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม การจัดการศึกษาปฐมวัยในพื้นที่จึงต้องคำนึงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตของชุมชนและบริบททางสังคมที่มีความเฉพาะตัว การออกแบบหลักสูตรที่มีลักษณะยืดหยุ่น และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาได้ปรับใช้ตามบริบทของตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง การศึกษาความต้องการจำเป็นของครู ผู้บริหารและผู้ปกครองในพื้นที่ จะช่วยให้เกิดแนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่มีความเหมาะสมและนำไปใช้ได้จริง Suwannakij & Phakdeesettakul (2022); Pimraka & Phunpol (2019) ยิ่งไปกว่านั้น การบูรณาการเนื้อหาท้องถิ่นลงไปในกิจกรรมการเรียนรู้ยังช่วยให้เด็กมีความภาคภูมิใจในชุมชนของตน และเข้าใจรากเหง้าทางวัฒนธรรมได้อย่างลึกซึ้ง ส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์และจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดีตั้งแต่เยาว์วัย งานวิจัยของ Ruangsri & Prateepthong (2021) ชี้ให้เห็นว่า เมื่อสถานศึกษาในเขตพื้นที่มรดกโลกนำกิจกรรมเกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการในการเรียนรู้ เด็ก ๆ แสดงออกถึงความสนใจและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น อีกทั้งยังมีพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ในเชิงบวก นอกจากนี้แนวคิดเรื่อง “หลักสูตรฐานสมรรถนะ” ยังเป็นแนวทางที่สามารถเชื่อมโยงศักยภาพของเด็กกับความต้องการของชุมชนได้อย่างเหมาะสม โดยการสร้างกิจกรรมที่เน้นให้เด็กลงมือทำจริงจากสถานการณ์รอบตัว Mongkolchaiaranya & Wongwisate (2020) ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน ร่วมกับการใช้แนวคิดด้านสมรรถนะ เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับบริบทอย่างแท้จริง

จากที่กล่าวมาข้างต้นงานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ในสถานศึกษานำร่องของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณค่าทางวิชาการและสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ อีกทั้งยังสนับสนุนการมีส่วนร่วมของครูและชุมชนในการพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาปฐมวัยอย่างยั่งยืนและครอบคลุมทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่ช่วยวางกรอบความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก การออกแบบหลักสูตรและบทบาทของบริบทท้องถิ่นในการพัฒนาการเรียนรู้ โดยแบ่งวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ (1) ทฤษฎีทางพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย (2) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และ (3) งานวิจัยที่ศึกษาบริบทท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย มีรายละเอียดดังนี้

1. ทฤษฎีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง “การศึกษาสภาพ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ตั้งอยู่บนหลักคิดสำคัญจากทฤษฎีพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย 3 แนวทางหลัก ได้แก่ (1) ทฤษฎีของ Piaget (1952) ซึ่งระบุว่าเด็กวัย 2-7 ปีอยู่ในช่วง Preoperational จึงเรียนรู้ได้ดีที่สุดผ่านการเล่น การเลียนแบบและการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม (2) ทฤษฎีของ Vygotsky (1978) ที่เน้น Zone of Proximal Development (ZPD) และบทบาทของครูในการ scaffolding เพื่อเสริมพัฒนาการไปสู่ศักยภาพที่สูงขึ้น และ (3) Ecological Systems Theory ของ Bronfenbrenner (1979) ซึ่งชี้ให้เห็นอิทธิพลร่วมกันของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และนโยบายต่อพัฒนาการเด็ก เมื่อเชื่อมโยงเข้ากับบริบทการวิจัยพบว่า การกำหนดแนวทางพัฒนาหลักสูตร พุทธศักราช 2568 จำเป็นต้อง (1) ออกแบบกิจกรรมที่ใช้การเล่นและประสบการณ์จริงเป็นฐาน สอดคล้องวัยและพัฒนาการ (2) จัดบทบาทครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก คอยชี้แนะในเขต ZPD ของเด็กแต่ละคน และ (3) บูรณาการทรัพยากรและความร่วมมือจากครอบครัวและชุมชนเข้ามาสนับสนุนการเรียนรู้ ทั้งนี้จะทำให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสะท้อนความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกระดับ ตอบสนองพัฒนาการเด็กอย่างรอบด้าน และสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ในบริบทจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยขององค์การยูเนสโก (UNESCO, 2021) เน้นว่าการศึกษานปฐมวัยมีบทบาทสำคัญในการวางรากฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิตและส่งเสริมความเสมอภาคทางการศึกษา โดยหลักสูตรควรมีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับพัฒนาการและเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Suwannakit & Phakdeesettakul (2022) ที่เสนอให้การพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งแนวคิดเหล่านี้สอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้ที่มุ่งสำรวจสภาพ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเน้นให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น พัฒนาการเด็กและมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

3. งานวิจัยที่เน้นบริบทท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การศึกษาของ Ruangsri & Prateepthong (2021) พบว่า การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจและพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย ในขณะที่ Mongkolchaiaranya & Wongwisate (2020) เน้นการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับศักยภาพเด็กและความต้องการชุมชน อย่างไรก็ตาม

งานวิจัยส่วนใหญ่ยังคงมุ่งศึกษาบริบทกว้างหรือชนบทเป็นหลัก โดยขาดการศึกษาเฉพาะบริบท “เมืองมรดกโลก” เช่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีลักษณะเฉพาะด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และโครงสร้างชุมชนเมืองเก่า การวิจัยครั้งนี้จึงมีความสำคัญในการเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว ด้วยการศึกษาสภาพ ความต้องการและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างแท้จริง

สรุปองค์ความรู้จากการทบทวนวรรณกรรมจะเห็นได้ว่ามีองค์ความรู้และแนวคิดจำนวนมากที่สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยในมิติของพัฒนาการเด็ก การมีส่วนร่วมของชุมชนและการบูรณาการบริบทท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม “ช่องว่างของความรู้” ที่ยังไม่ได้รับการพิจารณาคือ การศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในบริบทของ “เมืองมรดกโลก” ซึ่งมีลักษณะเฉพาะด้านวัฒนธรรมและโครงสร้างชุมชนที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น การวิจัยครั้งนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว โดยนำทฤษฎีพัฒนาการของ Piaget, Vygotsky and Bronfenbrenner ร่วมกับแนวคิดเรื่องหลักสูตรฐานสมรรถนะและการมีส่วนร่วมของชุมชน มาใช้ในการวิเคราะห์ ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพ ยั่งยืน และตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมวิธี (Mixed Methods Research) พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนนำร่องระดับการศึกษาปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 12 โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 20 โรงเรียน และสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จำนวน 13 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 45 โรงเรียน โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 45 คน และ ครูปฐมวัย จำนวน 340 คน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งสิ้น 385 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 45 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และครูปฐมวัย จำนวน 75 คน ซึ่งผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูปฐมวัย โดยใช้วิธีการสุ่มแบบมีระบบ (Systematic Random Sampling) คือ การหาช่วงของการสุ่มคำนวณจากขนาดประชากรหารด้วยขนาดกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ $340 \div 75 = 5$ หมายถึง จัดเรียงโดยละรายชื่อครูปฐมวัยโดยเรียงลำดับที่ 1-340 หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการเลือกสุ่มทุก ๆ ลำดับที่ 5 โดยกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างต่อประชากรเพศชายและหญิงเท่ากัน คือ ร้อยละ 50 รวมทั้งสิ้น 75 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 คือ แบบสอบถามเพื่อการวิจัยที่ออกแบบมาเพื่อวัดสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale) 5 ระดับ ของ Srisaard (2019) ซึ่งแบบสอบถามนี้ได้รับการพัฒนาจากวัตถุประสงค์การวิจัยและกรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เช่น ทฤษฎีพัฒนาการเด็กปฐมวัย และแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรที่ยึดบริบทท้องถิ่นเป็นสำคัญ ข้อคำถามในแบบสอบถามจึงครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ เช่น ความรู้ ทักษะ ทศนคติ และการปฏิบัติในหลักสูตรปฐมวัย เพื่อให้สามารถประเมินได้ทั้งความต้องการจริงและความคาดหวังในอนาคต

2.2 ด้านคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อคำถาม เท่ากับ 1.00 ซึ่งแสดงถึงความเหมาะสมสูงสุดตามการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ นอกจากนี้ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ในช่วง 0.41-0.72 สำหรับแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และ 0.31-0.64 สำหรับแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งบ่งชี้ว่าสามารถแยกแยะความแตกต่างของผู้ตอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนของความเชื่อมั่นของเครื่องมือ มีค่า Cronbach's alpha เท่ากับ 0.95 สำหรับแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.92 สำหรับแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามเพื่อการวิจัยมีความน่าเชื่อถือสูงและสามารถใช้งานได้อย่างเหมาะสมในงานวิจัยนี้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำเสนอข้อมูลโดยแสดงค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติและนำเสนอข้อมูลโดยการแสดงค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มาหาค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง Priority Needs Index (PNI_{Modif}) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ขั้นตอนที่ 2 การเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลและผู้ทรงคุณวุฒิ

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ตรงและบทบาทในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ในสถานศึกษานำร่องจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นผู้ที่มีผลงานปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 3 คน กลุ่มนี้เน้นให้ข้อมูลเชิงลึกจากประสบการณ์และการปฏิบัติจริง

1.2 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ คือ ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการคัดเลือกเพื่อทำหน้าที่ประเมินและตรวจสอบความเป็นไปได้ รวมถึงความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 จำนวน 5 คน โดยกลุ่มนี้จะเน้นบทบาทในการให้ความเห็นเชิงวิชาการและข้อเสนอแนะเชิงระบบ เพื่อประกันคุณภาพและความสอดคล้องของแนวทางกับบริบทและมาตรฐานทางการศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ สร้างข้อสรุปจากเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำมาวางแผนแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และนำเสนอแนวทางการพัฒนาที่ได้

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมิน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์คะแนนความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากแบบประเมินแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้วยวิธีการทางสถิติซึ่งประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องสภาพ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร	3.36	0.43	ปานกลาง	4.62	0.35	มากที่สุด
2. ด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร	3.54	0.48	มาก	4.54	0.43	มากที่สุด
3. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร	3.56	0.49	มาก	4.60	0.43	มากที่สุด
4. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	3.64	0.43	มาก	4.39	0.43	มาก
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	3.48	0.45	ปานกลาง	4.42	0.39	มาก
รวมเฉลี่ย	3.52	0.41	มาก	4.51	0.30	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สภาพปัจจุบันของการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร รองลงมาคือ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.30 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร รองลงมาคือ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	PNI _{Modif}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. ด้านการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร	3.36	4.62	0.375	1
2. ด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร	3.54	4.54	0.282	3
3. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร	3.56	4.60	0.292	2
4. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	3.64	4.39	0.206	5
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	3.48	4.42	0.270	4
รวมเฉลี่ย	3.52	4.51	0.281	-

จากตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ตามลำดับ

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การสัมภาษณ์การเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ผลการสัมภาษณ์การเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

1. ด้านการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร

ผู้ให้สัมภาษณ์รายหนึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า “ควรจัดเวิร์กช็อปหรือ PLC เพื่อให้ครูปฐมวัยและผู้บริหารสถานศึกษาได้ร่วมกันออกแบบหลักสูตรที่เชื่อมโยงบริบทท้องถิ่นและเป้าหมายหลักสูตรใหม่อย่างแท้จริง” นอกจากนี้ ยังเสนอให้พัฒนาคู่มือวิเคราะห์สมรรถนะหลักสูตร และส่งเสริมการใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) ในการวางแผนกิจกรรมเรียนรู้

2. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิรายหนึ่งระบุว่า “ครูทุกคนควรได้รับอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้าใจในเป้าหมายและพัฒนาการเด็กทั้ง 4 มิติ” อีกทั้งควรมีสื่อ Infographic หรือวิดีโอสั้นช่วยสื่อสารแนวคิดหลักสูตร และระบบพี่เลี้ยง (Mentor Teachers) ที่ให้คำปรึกษาการตีความหลักสูตรอย่างเป็นระบบ

3. ด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า ควรจัดทำชุดกิจกรรมต้นแบบที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่น (Play-Based Learning) และ การเรียนรู้ตามธรรมชาติ (Child-Centered Approach) พร้อมทั้งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีระหว่างครู และพัฒนาทักษะครูในการใช้สื่อสร้างสรรค์ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

4. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ มีข้อเสนอให้จัดประชุมอบรมผู้ปกครองเพื่อเข้าใจบทบาทสนับสนุนลูก และส่งเสริมกิจกรรม เช่น “ห้องเรียนพ่อแม่” หรือกิจกรรมร่วมนบ้านและโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้นำชุมชนและปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน

5. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่า ควรพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลที่ยืดหยุ่น เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย พร้อมสร้างแผนพัฒนาหลักสูตรที่มีกรอบเวลา กิจกรรม และตัวชี้วัดชัดเจน และส่งเสริมบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อความยั่งยืน

3.2 ผลการตรวจสอบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การตรวจสอบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร	4.84	0.17	มากที่สุด	4.38	0.20	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร	4.68	0.30	มากที่สุด	4.20	0.40	มาก
3. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร	4.80	0.24	มากที่สุด	4.32	0.30	มาก
4. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	4.56	0.23	มากที่สุด	4.00	0.22	มาก
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	4.63	0.23	มากที่สุด	4.16	0.30	มาก
รวมเฉลี่ย	4.70	0.22	มากที่สุด	4.22	0.19	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า มีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.22 และมีความเป็นไปได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.19

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยภาพรวมของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาได้ดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นถึงความพร้อมด้านการจัดโครงสร้างหลักสูตร การมีระบบสนับสนุนภายในโรงเรียนและการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสะท้อนถึงข้อจำกัดของโรงเรียนในการปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะของผู้เรียนและบริบทชุมชน ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Chand & Kumar (2025) ที่ศึกษาบทบาทของครูระดับปฐมวัยและประถมศึกษาในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร พบว่า ความสำเร็จของการพัฒนาหลักสูตรในระดับพื้นที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของครูอย่างแท้จริง

โดยเฉพาะการปรับเนื้อหาหลักสูตรให้เหมาะกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม และความต้องการของผู้เรียนในชุมชน การออกแบบหลักสูตรที่ขาดความยืดหยุ่นหรือละเลยการมีส่วนร่วมของครู มักนำไปสู่การดำเนินงานที่ไม่ตอบสนองความเป็นจริงของผู้เรียนในท้องถิ่น ในส่วนของสภาพที่พึงประสงค์ ของการพัฒนาหลักสูตร พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนถึงความต้องการของสถานศึกษาในการมีหลักสูตรที่สามารถตอบโจทย์ความหลากหลายของผู้เรียนและส่งเสริมพัฒนาการอย่างรอบด้าน ขณะที่ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรอยู่ในลำดับรองลงมา ส่วนด้านการบริหารจัดการหลักสูตรอยู่ในลำดับต่ำสุดของสภาพที่พึงประสงค์ แสดงให้เห็นว่าครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนต้องการพัฒนาด้านเนื้อหา วิธีการเรียนรู้และการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้มากกว่าการจัดระบบบริหารจัดการ ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Che Mat & Jamaludin (2024) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในระดับประถมศึกษาในบริบทของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พบว่า การออกแบบหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยแนวทางที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้จริง โดยครูผู้สอนควรมีทักษะในการวิเคราะห์บริบทและออกแบบหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและศักยภาพของผู้เรียน ในทำนองเดียวกัน Phansang (2020) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 พบว่าโรงเรียนมีการจัดการในด้านโครงสร้างหลักสูตรและการบริหารโดยรวมอยู่ในระดับดี แต่ยังขาดการออกแบบหลักสูตรที่ตอบสนองบริบทผู้เรียนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในด้านการจัดกิจกรรม การเลือกใช้สื่อ และการบูรณาการกับภูมิปัญญาท้องถิ่น สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ในระดับพื้นที่ให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่นอย่างแท้จริง

2. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงกว่าค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง และด้านการบริหารจัดการหลักสูตรตามลำดับ ข้อมูลนี้สะท้อนว่าสถานศึกษามีความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในด้านการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ผลการวิเคราะห์นี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Ahmad & Ismail (2021) ที่ระบุว่าการพัฒนาหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 ควรเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน (learner needs) และบริบทเชิงพื้นที่ของสถานศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในกระบวนการออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhou & Luo (2023) ซึ่งศึกษาการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในระดับปฐมวัย พบว่าความสำเร็จของการพัฒนาหลักสูตรขึ้นอยู่กับความเข้าใจร่วมกันระหว่างครูผู้สอน นักวิชาการ และชุมชนในการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในแต่ละพื้นที่ ขณะเดียวกัน งานวิจัยของ Che Mat & Jamaludin (2024) ได้เสนอว่า การพัฒนาหลักสูตรอย่างยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้จริงก็ต่อเมื่อมีการสร้างความร่วมมืออย่างแท้จริงระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ทั้งครูผู้สอน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งสะท้อนว่าด้านการบริหารจัดการหลักสูตรที่สถานศึกษามองว่ามีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด อาจเป็นผลจากการที่โรงเรียนมีระบบพื้นฐานอยู่แล้ว แต่ยังขาดการบูรณาการแนวคิดการมีส่วนร่วมแบบองค์รวมให้เกิดเป็นรูปธรรม

3. จากผลการประเมินแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ของสถานศึกษานำร่องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก สะท้อนว่าแนวทางที่เสนอสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทโรงเรียน ทั้งในด้านความครอบคลุม ความเหมาะสมกับช่วงวัย และการสอดคล้องกับทิศทางการจัดการศึกษาในอนาคต ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Saengmanee (2021) ซึ่งชี้ว่าการพัฒนาแนวทางโดยเปิดให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประเมินรอบด้าน ช่วยเพิ่มความเหมาะสมและการยอมรับของหลักสูตรในทางปฏิบัติ นอกจากนี้ยังสนับสนุนผลการศึกษาของ Wirachai & Sukswan (2022) ที่เห็นว่า “การประเมินความเป็นไปได้ (Feasibility Analysis)” เป็นขั้นตอนสำคัญในการสะท้อนศักยภาพของแผนหลักสูตรก่อนลงมือปฏิบัติจริง โดยเฉพาะเมื่อหลักสูตรต้องการตอบสนองบริบทท้องถิ่นและทรัพยากรที่มีอยู่ ข้อค้นพบดังกล่าวยังสอดคล้องกับมุมมองเชิงนานาชาติของ Pimpa & Moore (2020) ซึ่งระบุว่าความสำเร็จของการปรับหลักสูตรปฐมวัยขึ้นกับการวิเคราะห์ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ “เสียงของชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง การที่สถานศึกษานำร่องให้ค่าความเหมาะสมและความเป็นไปได้สูง จึงสะท้อนถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร และชุมชนในการออกแบบและตรวจสอบแนวทาง ซึ่งย่อมช่วยเพิ่มโอกาสความยั่งยืนในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

สรุปองค์ความรู้

1. องค์ความรู้หรือนวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากการวิจัย จากการศึกษา พบว่า 1) สภาพการจัดการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษานำร่องยังไม่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของเด็กในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) ครูปฐมวัยมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการบูรณาการพัฒนาศักยภาพใน 4 ด้าน คือ ด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม ด้านการเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญา 3) แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ควรมีความยืดหยุ่น รองรับบริบทท้องถิ่นและส่งเสริมการใช้สื่อและนวัตกรรมที่ทันสมัย พร้อมกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

2. การถ่ายทอดและนำไปใช้ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการวิจัย จากการศึกษา พบว่า 1) ด้านวงวิชาการ ควรเผยแพร่ผลงานวิจัยผ่านงานประชุมวิชาการ และวารสารการศึกษา เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และนำไปพัฒนาหลักสูตรในพื้นที่อื่น ๆ และการจัดสัมมนาและเวิร์กช็อปสำหรับครูและผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อถ่ายทอดแนวทางการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านชุมชนและสังคม จัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยและบทบาทของหลักสูตรใหม่ และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กอย่างยั่งยืน 3) ด้านเศรษฐกิจ พัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพื่อสร้างรากฐานที่มั่นคงของทุนมนุษย์ในพื้นที่ และส่งเสริมการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และนวัตกรรมที่สร้างงานและรายได้ในท้องถิ่น และ 4) ข้อเสนอเชิงนโยบาย แนะนำให้กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบรรจุแนวทางการพัฒนาหลักสูตรนี้ในนโยบายและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย และสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรสำหรับการฝึกอบรมครูและการพัฒนาหลักสูตรในระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- 1.1 สถานศึกษาควรปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยให้มีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อบริบทเฉพาะของพื้นที่ โดยคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม สภาพเศรษฐกิจ สังคมและความต้องการของผู้เรียน
- 1.2 ควรมีการอบรมพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูปฐมวัยสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้และใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.3 สถานศึกษาควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรม และการติดตามประเมินผล เพื่อสร้างการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย/ข้อเสนอแนะสำหรับการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 2.1 กระทรวงศึกษาธิการควรผลักดันและออกแนวทางการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ที่สามารถปรับใช้ตามบริบทของแต่ละพื้นที่ พร้อมทั้งจัดระบบสนับสนุนที่ชัดเจน ทั้งด้านงบประมาณ บุคลากรและทรัพยากรการเรียนรู้
- 2.2 จัดตั้งศูนย์พัฒนาและขับเคลื่อนหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยระดับจังหวัดหรือเขตพื้นที่ ซึ่งทำหน้าที่เป็นแหล่งอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้และติดตามการใช้หลักสูตรในพื้นที่อย่างเป็นระบบ
- 2.3 สนับสนุนให้มีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม ชุดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 และเปิดโอกาสให้โรงเรียนสามารถเลือกใช้หรือปรับใช้ตามบริบทของสถานศึกษาได้
- 2.4 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่าย เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เอกชนและมหาวิทยาลัยในการพัฒนาและติดตามผลหลักสูตรในระยะยาว

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

- 3.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่เน้นการออกแบบเชิงบูรณาการกับบริบทพื้นที่อื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบและต่อยอดการใช้หลักสูตรระดับชาติให้สอดคล้องกับท้องถิ่น
- 3.2 เสนอให้มีการวิจัยผลสัมฤทธิ์ของการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 ในด้านพัฒนาการเด็กทั้ง 4 มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และสติปัญญา เพื่อประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรกับผลลัพธ์การเรียนรู้จริง
- 3.3 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยอย่างยั่งยืนในการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 โดยเน้นการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง และการสนับสนุนจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
- 3.4 ควรมีการวิจัยเชิงประเมินผลการขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาปฐมวัยในระดับจังหวัดหรือพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าไปปรับปรุงการบริหารจัดการหลักสูตรในระดับชาติและท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

References

- Ahmad, N., & Ismail, H. (2021). Contextual curriculum development: A strategic approach to enhance early childhood education in Malaysia. *Journal of Curriculum Studies Research*, 3(2), 45-58.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Harvard University Press.

- Chand, S. P., & Kumar, K. K. (2025). The role of preschool and primary school teachers in curriculum development. *Research on Preschool and Primary Education*, 3(1), 157-165.
- Che Mat, N., & Jamaludin, K. A. (2024). Effectiveness of practices and applications of student-centered teaching and learning in primary schools: A systematic literature review. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, 13(3), Article 21733.
- Mongkolchaiaranya, P., & Wongwisate, P. (2020). Guidelines for developing a competency-based curriculum for early childhood in local communities. *Journal of Social Studies Review*, 35(2), 134-150.
- Phansang, S. (2020). *Curriculum management in early childhood education of schools under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1* (Master's thesis, Nakhon Ratchasima Rajabhat University).
- Piaget, J. (1952). *The origins of intelligence in children*. International Universities Press.
- Pimpa, N., & Moore, T. (2020). Curriculum development for early childhood education: A local context perspective. *International Journal of Early Childhood Education*, 26(2), 105-120.
- Pimraka, T., & Phunpol, W. (2019). Development of early childhood education curriculum to promote local wisdom. *Journal of Social Studies Review*, 34(3), 150-167.
- Rattanamongkol, T., & Srisuwan, T. (2018). Early childhood education and the role of learning through play. *Journal of Social Studies Review*, 33(2), 78-95.
- Ruangsi, N., & Prateepthong, S. (2021). Integrating local wisdom with early childhood learning activities: A case study of schools in a world heritage city. *Journal of Social Studies Review*, 36(2), 99-115.
- Saengmanee, S. (2021). *The development of an early childhood curriculum through participatory approach in kindergarten schools* (Master's thesis, Srinakharinwirot University).
- Srisaard, B. (2019). *Basic research* (10th ed.). Suweeriyasarn.
- Suwannakit, S., & Phakdeesettakul, S. (2022). Developing a local curriculum to promote multiple intelligences in early childhood. *Khon Kaen University Journal of Education*, 45(1), 20-35.
- Thongsuk, S., & Saengpetch, C. (2020). The role of teachers in promoting early childhood development in primary schools. *Journal of Social Studies Review*, 35(1), 112-128.
- UNESCO. (2021). *The importance of quality early childhood education for sustainable development*. <https://www.unesco.org>
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
- Wirachai, P., & Sukswan, W. (2022). Feasibility analysis as a critical step in early childhood curriculum reform. *International Journal of Curriculum and Instruction*, 14(1), 15-29.
- Zhou, Y., & Luo, F. (2023). Transforming early childhood curriculum: Stakeholder collaboration and localized innovation. *International Journal of Early Years Education*, 31(1), 23-39.